

SECTION 11. CIVIL SERVICE AND PUBLIC ADMINISTRATION

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-58>

CIVIL SERVICE IN WARTIME: REFORMS AS A PATH TO RESTORING TRUST AND STABILITY

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА В УМОВАХ ВІЙНИ: РЕФОРМИ ЯК ШЛЯХ ВІДНОВЛЕННЯ ДОВІРИ ТА СТАБІЛЬНОСТІ

Ivanchenko A. V.

*Postgraduate Student at the Department
of Public Administration and
Economics
V.I. Vernadsky Taurida National
University
Kyiv, Ukraine*

Іванченко А. В.

*аспірант кафедри публічного
управління та економіки
Таврійський національний
університет імені В.І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Війна є не лише серйозним випробуванням для національної безпеки та економіки, але й для державних інститутів, зокрема для служби державного управління. У воєнний час основним завданням державних органів стає забезпечення стабільності та ефективного управління в умовах надзвичайних ситуацій. Водночас, у цей період особливо важливою є довіра громадян до державних установ. Реформування державної служби може стати важливим кроком у відновленні цієї довіри, а також у забезпеченні прозорості та ефективності управлінських процесів.

В умовах війни державна служба стикається з низкою серйозних викликів. З одного боку, необхідно швидко адаптуватися до нових реалій, забезпечуючи оперативне реагування на загрози, оптимізацію ресурсів та координацію між різними державними і міжнародними організаціями. З іншого боку, соціально-економічна ситуація, політична нестабільність та інформаційні війни можуть суттєво знижувати рівень довіри до державних інститутів. Громадяни, які переживають складні часи, мають право вимагати від держави прозорості та

відповідальності. Відсутність чіткої політики реформ або недостатня комунікація між державними органами та населенням можуть призвести до подальшого зниження довіри. У цьому контексті реформи в державній службі можуть стати важливим інструментом для відновлення цієї довіри [1, с. 64].

Реформи в державній службі під час війни повинні орієнтуватися на кілька ключових напрямків, які сприятимуть підвищенню ефективності та прозорості управління:

1. Оптимізація структури державних органів. Одним із ключових аспектів реформ є зменшення бюрократичних бар'єрів і спрощення управлінських процесів. У кризовий період надзвичайно важливо, щоб органи влади могли швидко реагувати на виклики, не затримуючи ухвалення рішень через надмірну бюрократію. Тому необхідно впроваджувати системи, які дозволять оперативно приймати рішення та запускати важливі процеси.

2. Забезпечення прозорості та підзвітності. У часи війни громадяни потребують впевненості в тому, що їхні податки та державні кошти використовуються ефективно і без зловживань. Тому реформи повинні бути спрямовані на створення систем контролю, моніторингу та зворотного зв'язку з населенням. Це допоможе запобігти корупції та зловживанням, підвищить довіру громадян до державних інститутів і зменшить соціальну напругу.

3. Впровадження інновацій та технологій. У сучасному світі технології здатні значно підвищити ефективність роботи державних установ. Реалізація електронного урядування, автоматизація процесів та використання цифрових платформ для надання державних послуг дозволяють суттєво спростити доступ до державних ресурсів і послуг, що є особливо важливим під час війни. Крім того, інновації можуть сприяти підвищенню прозорості та зменшенню бюрократичних перешкод.

4. Підготовка та навчання кадрів. В умовах війни критично важливо, щоб державні службовці мали необхідні знання, навички та моральну стійкість для виконання своїх обов'язків у складних ситуаціях. Постійне навчання та підвищення кваліфікації кадрів дозволять державним службовцям швидко адаптуватися до нових викликів, приймати ефективні рішення та підтримувати стабільність у кризовий період.

5. Залучення громадян до процесів управління. Реформи також мають включати активне залучення громадян до процесів ухвалення рішень. Це може бути реалізовано через електронні платформи для

обговорення важливих рішень, створення громадських рад при органах влади та інші механізми, що дозволяють громадянам активно впливати на прийняття рішень і контролювати їх реалізацію.

Однією з основних причин низького рівня довіри до реформ в умовах війни є історичний досвід корупції, бюрократії та неефективності в державних органах. Громадяни можуть сумніватися у щирих намірах уряду і вважати, що реформування є лише формальним кроком, який не принесе реальних змін. Тривала війна часто погіршує економічну ситуацію, що також впливає на рівень довіри до реформ – люди можуть бачити їх як чергові спроби перекласти відповідальність на громадян або зробити “фасадні” кроки без конкретних результатів. Іншим фактором є швидкість змін. В умовах війни важко встигати реалізовувати комплексні реформи, коли країна стикається з численними зовнішніми та внутрішніми загрозами. Якщо реформи здійснюються занадто повільно, або змінюються без пояснень, це ще більше підриває довіру до державних інститутів [2, с. 104].

Одним із ключових факторів, що визначають рівень довіри до реформ в державній службі, є прозорість. В умовах війни, коли ресурси обмежені, а державні витрати піддаються постійному контролю, важливо, щоб уряд забезпечував максимальну відкритість у своїй діяльності. Публічні звіти про витрати, відкриті платформи для обговорення реформ, можливість громадського контролю над процесами дають людям відчуття, що їхня думка має вагу і що влада не діє в таємниці. Інтеграція сучасних технологій для забезпечення прозорості – важливий крок у цьому напрямку. Наприклад, створення онлайн-платформ для подання петицій, прийняття рішень через е-урядування чи публічні консультації допомагають громадянам відчувати, що державні реформи є частиною більш широкого процесу демократизації.

У період війни особливо важливо, щоб реформування державної служби супроводжувалося не лише змінами в структурах, але й оновленням кадрів. Громадяни повинні відчувати, що реформування державної служби передбачає створення професійної, чесної і ефектної команди, яка здатна реагувати на виклики війни. Це включає не тільки підвищення кваліфікації службовців, але й боротьбу з корупцією, очищення системи від некомпетентних чи нечесних працівників. Коли люди бачать, що реформування включає реальні зміни в роботі чиновників і що «старі» підходи до управління більше не діють, це може значно підвищити довіру до реформ. Якщо ж державні органи залишаються заповлітованими або корумпованими, довіра не буде

відновлена, навіть якщо самі реформи матимуть позитивний вплив на систему.

Одним із найбільш резонансних скандалів, що підривають довіру до реформ у державній службі під час війни, став “скандал з державними закупівлями” в Україні в 2022 році, коли у розпал війни виникли численні звинувачення у корупції та нецільовому використанні бюджетних коштів. Цей скандал став однією з найбільших перешкод на шляху до відновлення довіри до урядових реформ, особливо в умовах, коли громадяни очікують від держави максимальної ефективності у використанні обмежених ресурсів. У 2022 році в Україні виявили випадки, коли бюджетні кошти, виділені для військових потреб, не використовувалися належним чином. За повідомленнями ЗМІ, деякі посадовці державних органів закуповували товари за завищеними цінами, а також ухилялися від прозорих тендерів, що стало підтвердженням тих підозр, які вже давно висувалися щодо корупції в державному секторі. Це стало справжнім шоком для багатьох українців, які були свідками героїчної боротьби українських військових на фронті, а також численних ініціатив щодо боротьби з корупцією [3, с. 48].

В умовах війни, коли кожен ресурс має величезну цінність, виникнення таких фактів не могло не викликати обурення серед громадян. Невдоволення з боку населення, активістів і журналістів було значним. Більше того, ці події стали потужним ударом для уряду, викликавши сумніви щодо щирості його намірів реформувати державну службу та боротися з корупцією на всіх рівнях. Цей скандал суттєво вплинув на рівень довіри до урядових реформ. У часи війни, коли люди на фронті ризикують своїм життям, а цивільні громадяни покладаються на державу в питаннях підтримки та забезпечення, корупційні скандали створюють глибокий розрив між суспільством і урядом. У контексті, коли кожен ресурс має велике значення для забезпечення національної безпеки, ігнорування державної політики та використання фінансів в особистих інтересах викликає негативну реакцію. Довіра до реформ у державній службі значно знизилася після цього інциденту. Звинувачення у корупції на високих рівнях влади свідчать про те, що, незважаючи на всі заяви про боротьбу з корупцією, системні зміни ще не відбулися. Це також підняло питання про ефективність контролю за витрачанням бюджетних коштів та можливість реформування державної служби в умовах такої складної політичної та соціальної ситуації [4, с. 56].

Цей скандал став важливим уроком для всіх, хто займається реформами в державній службі під час війни. Він продемонстрував, наскільки критично важливими є прозорість і підзвітність на всіх рівнях управління. Громадяни не готові терпіти навіть найменші зловживання в умовах війни, коли йдеться про життя та безпеку кожного. Тому, щоб реформи в державній службі стали справжнім інструментом зміцнення довіри до уряду, необхідно не лише оголошувати свої наміри, а й діяти відкрито і прозоро. Створення механізмів контролю, посилення незалежності антикорупційних органів та забезпечення максимального доступу громадян до інформації повинні стати основою для зміцнення довіри до реформ. Важливо, щоб будь-які зловживання або корупційні дії каралися безкомпромісно, незалежно від того, хто їх вчинив, і щоб ці дії були зрозумілі для суспільства.

Отже, рівень довіри до реформ у державній службі під час війни є складним і багатогранним питанням. Щоб цей рівень був високим, реформи повинні бути прозорими, підзвітними, націленими на реальне покращення ситуації, а також супроводжуватися змінами в кадровій політиці. Важливо, щоб громадяни відчували, що ці зміни не є лише частиною політичних маніпуляцій, а справжньою спробою поліпшити управління та відповісти на виклики війни. Лише в такому випадку реформи можуть стати інструментом відновлення довіри, підтримки соціальної стабільності та ефективного управління державою в умовах війни.

Література:

1. Корнута Л. М. Окремі питання провадження державної служби в умовах воєнного стану. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. № 2. С. 64–69. URL: <https://doi.org/10.51547/ppr.dp.ua/2022.2.10> (дата звернення: 23.04.2024).
2. Линдюк О. А. Європейський досвід модернізації державної служби та перспективи його застосування в Україні. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2016. Вип. 19. С. 104–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2016_19_11 (дата останнього звернення: 09.09.2022).
3. Гордня Н. Д. Психологічні особливості прийняття ефективних управлінських рішень державними службовцями в умовах воєнного стану в Україні. *Вісник Національного університету оборони України*. 2023. N 1(71). С. 48–58

4. Шепель М. Є. Імідж державного службовця у воєнний та поствоєнний період в Україні. Публічне управ-ління та адміні-стрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 15–28 квітня 2022 р. Київ, 2022. С. 56–58.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-59>

**NATIONAL DOCTRINE FOR THE DEVELOPMENT
OF THE PRINCIPLE OF INDEPENDENCE
OF THE PROSECUTOR'S OFFICE**

**НАЦІОНАЛЬНА ДОКТРИНА РОЗВИТКУ ПРИНЦИПУ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ ПРОКУРАТУРИ**

Korniushchenko S. S.

*Postgraduate Student
Sumy State University
Sumy, Ukraine*

Корнющенко С. С.

*аспірант
Сумський державний університет
м. Суми, Україна*

Сучасна правова наука в галузі державотворення та державного управління має чималу кількість напрацювань та узагальнень щодо розкриття правового статусу органів прокуратури, викладених в працях як українських, так й іноземних авторів.

Розглядаючи зачну кількість доктринальних положень, напрацьованих українськими вченими за роки незалежності нашої держави, можемо умовно виділити їх наступні категорії: а) загальнотеоретичні положення, що відображають адміністративно-правові механізми управління в органах прокуратури України в цілому та використовуються як підґрунтя для розкриття сутності суспільних відносин у даній сфері; б) концептуальні засади, що сформовані на основі наукових досліджень щодо висвітлення окремих аспектів адміністративно-правових механізмів забезпечення діяльності органів прокуратури України.

Провідна роль в питанні дослідження адміністративно-правових засад функціонування й розвитку органів прокуратури України належить В. Сухоносу, який присвятив велику кількість наукових праць